

Niv. 44

15 gwengolo - 15 here 1973

« POBL VREIZH »

*

B. P. 304

29273 BREST CEDEX

KOUMANANTOU

Boutin : 6 L

Skoazell : adaleg 15 L

K.R.P. 2746-79 ROAZON

POBL VREIZH

0,50

KELAOUENN UNVANIEZH DEMOKRATEL BREIZH

VOTIT EVIT AN U.D.B.

PENNAD-STUR

AR VOTADEG - KANTON

D'an 23 a viz gwengolo, ec'h ay an dud da votiñ evit dibab ar guzulierien-veur (pe : koñseilherien jeneral).

Ne vo votet nemet evit un drederenn eus ar guzulierien. A-hervez, n'eo ket dedennet an dud gant ar votadeg-se. Ret eo lavarout n'emañ ket doareoù ar c'huzulioù-se diouzh an amzer. Ar pastelloù-votiñ (sirkoñskripsionoù) a zo graet evit an tu dehou ha tud ar maezioù. (Tud ar c'hêrioù, sañset, ne votont ket kement a-du gant ar gouarnamant).

Galloud ar c'huzul-departamant a zo dister e-keñver hini ar prefed, rak treut eo an arc'hant a vez roet dezhañ evit kas da benn e aferioù.

Daoust da se e vo kinniget gant U.D.B. un toullad kandidated. Evit gwir, ne gred ket dimpe e vo saveteet ar vro gant votadegoù (pe vras pe vihan e vefent). N'eus nemet al labourerien unanet a c'hell ober un dra bennak evit Breizh. Ma vefe awalc'h a dud eus an tu kleiz enno, memestra, e c'hellfe ar c'huzulioù-departamant stourm a-enep an dilabour, sikour an dud vunut, ha labourat evit unvaniezh ar vro (da larout eo adstagañ an Naoned euzh ar peurrest eus ar vro).

Arabat eo, hervez tud an tu dehoù, meskañ politikerezh gant mererezh (jesion) ar c'hantonioù. Kazi sur ! Prientiñ hon amzer da-zont a zo un dra politikel-rik. Hag o mererezh a zo politikerezh, met politikerezh an tu dehoù : touristeleg (tourism) evit an dud pinvidik ; ober van da vezañ a-du gant ar brezhoneg ; harpañ al labouradegoù dezhe ur stumm trevadennel (kolonial). Anavezout a reomp mat ar c'hozh pennoù bras-se, treitourien d'o fobl ha d'o bro.

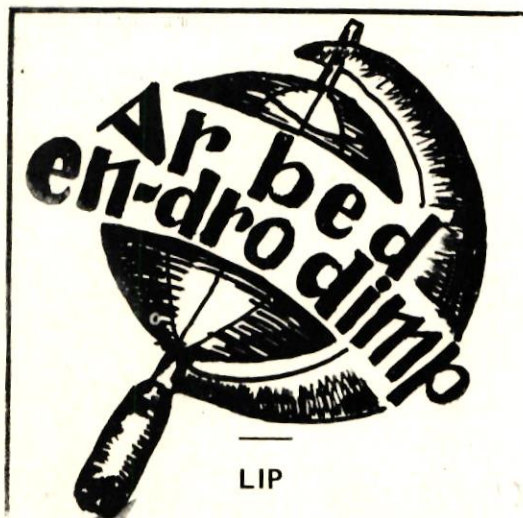
Se 'zo kaoz e vo kinniget gant hon strollad danvezioù-kuzulierien yaouank a anavez mat kudennoù ar vro ha na vefont biken mevelien pennoù bras an Eksagon.

Ouzhpenn-se, gant reformig ar rannvroioù, o devo ar guzulierien-se un tammig pouez en asamblez-rannvro. Ret e vo kaout tud ha n'o devo ket aon da sevel o mouezh evit difenn en asamblez-se gwirioù hag amzer da-zont Pobl Vreizh.

Votit eta ha lakit an dud en-dro deoc'h da votiñ evit an danvezioù-kuzulierien kinniget gant Unvaniezh Demokratel Breizh.

UDB





«En noz e vez greet ar gwall daolioù»

D'ar meur da noz 14 a viz eost eo kouezet uzin Lip etre daouarn ar boliserien. Dibabet eo bet an deiz-se gand ar gouarnamant dre ma oa an darn vrasa euz an dud o rouza o hrohen dindan bannou an heol tomm. Evelse, eme Charbonnel, vo greet an traou buan ha buan ha kazi-mant dre guz. E gwirionez, n'eus ket servijet e daol fall da galz tra : n'eo ket echu an afer evid kement-se hag ar ragskouer pe ar plañ kinniget gand ar gouarnamant (ober teir lodenn euz an uzin ha teurel er mēz eun toullad mad al labourerien) n'eo ket bet digemeret gand ar re-mañ eveljust.

Abaoe ez-eus bet emvodioù etre Giraud, «baz-valan» ar gouarnamant, ha renerien ar sindikajou med n'eo ket eet pell an traou war hent an diskoulm. E-pad se e talh al labourerien da werza montru, e talh komiteou da veza krouet evid sikour anezo. Marvat e vo beh er miz all pa vo echu ar vakansou, p'o-devo adkavet an dud o labour, o soursi, hageur bed o trei war an tu-gin. E Bezanson, evel warlene e Sant-Brieg e weler labourerien hag a n'houlont ken paea faziou greet gand ar batroned, labourerien hag a n'hout ont ket ken vefe tremenet lost al leue dre o genou.

KERZHADEG VEUR WAR-DU LARZAK



An arme a oa o soñjal lakaat, hep trouz ebet, e grabanoù war eizh mil devezh-arat warn-ugent el Larzak, en Okitania, en ur skarzhañ kuit tri menajer ha kant.

Ma'z eo ar re-se saverien-deñved, int n'int ket deñved, tamm ebet ! E pep lec'h eus an Eksagon ez int bet klevet mat o krial forzh hag ouzhpenn hanter-kant mil den a zo en em vodet d'ar 25 a viz eost, evit lavarout nann d'an tankoù hag evit

GWIN AR C'HALLAOUED

«Gwell eo gwin gwenn barr na mouar !

Gwell eo gwin gwenn barr.»

(Barzaz Breiz)

Ober gwin ruz euz an dibab gand gwin gwenn ordinal pe zoken gand piketez, setu aze eur burzud, n'eo ket gwir, tud vad ? Ahanta, greet eo bet ar burzud-se gand darn euz marhadourien

difenn, holl asambles, gwirioù labourerien-douar Larzak. En o zouez, micherourien Lip ha Pechiney, peizanted eus Breizh, kannaded sindikadoù C.G.T. ha C.F.D.T., re ar strolladoù okitan hag U.D.B. evel just.

Setu ur skouer, evidomp-ni, Breizhiz, peogwir e vez dilezet bep sizhun e Breizh kement a venajoù hag ar re a zo en arvar e-barzh al Larzak abezh.

Dihunit 'ta, Bretoned !

gwin Bourdel. Daou vilion a voutailloù zo bet trafiket evel-se. N'o-deuz ket ar galloud c'hoaz da cheñch an dour e gwin med na houlfe ket dalea.

N'ouzer ket hag ez aio an afer-se beteg an tribunal med pezh zo sur eo en em gavo neuze pennoù braz euz Bourdel ha leh all da zifenn o mignoned boutaillerien meur. Hag ar pratikou ? O ! ar re-mañ a vo' tromplet ha laeret evel kustum ! prizioù sod evid brizvarhadourez, setu aliez o lod. Yehed mad, memestra !

Hag a-nevez er vro ?

LAPOLISAVEKNOU !

Er stadoù-Unanet, etre 1919 ha 1933, e oa kal-et ar stourm etre poliserien Uncle Sam ha lambigerien wiski abalamour d'ar berz (proibision) lakaet war an alkooloù.

E-pad ur pennadig, ar boliserien a reas implij eus ar gouezeleg (yezh Iwerzhon ha Bro-Skos) evit kas urzhioù-kuzh dre o radio.

Allas, teir gwech allas ! E-touez an dud torral-lezenn en em gave ur bern iwerzhonegerien hag aet an tenn er c'hleuz !

War a seblant, omp krog e Breizh gant an «American way of life» (an doare-bevañ amerikan).

Gwelet hon eus, nevez 'zo, e Brest, ur c'homiser polis, deut eno da ingalañ un afer drist a-walc'h o kas anezhi en-dro gant sikour ar brezhoneg hag an italianeg (un torfedour oa breizhad hag egile sikiliad).

Digustum an doare, pep hini a oar du-mañ, n'heller ket toullañ kaoz gant ur barner bennak hep sikour ofisiel un troer «aotreet».

Mat 'r jeu, poliserien ! Da begañ an abretañ 'r gwellañ ar skritell-mañ war ho pidoufoù :

«Brezhoneg en ti».

Da c'hortoz da lenn war dalbennoù hor skolioù :

«Brezhoneg er skol».

DUDI AR VAKANSOU

Moarvat eo aet bernioù kachedoù aspirin e kofoù «Giluksoù» hor bro da lakaat en o sav jeuioù nevez-flamm evit ar vakañserien, gwastell, festoù-noz, dornañ gant ar freilh evel tad-kozh pe gant ar vateur evel tonton, mont eus Montroulez da Garaez gant charabañioù.

Lezenn ar vuhez eo mont dalc'hmat amploc'h Setu ur c'hoari nevez a ginnigomp evit ar bloaz a zeu, hini «Skol ar simbol» :

Dastum un toullad vakañserien yaouank en ur sal bennak pe en ur c'hozh kraou. Ret e vo dezhe holl bezañ dizampart war ar brezhoneg. Ober skol e brezhoneg penn-da-benn. D'ar paour kaezh bihan a zifloupou ur ger en ur yezh all e vo lakaet en-dro d'e c'houzoug ur gordennig stag outi ur votezig. Ar bugel bet paket an diwezhañ a c'hell kas gantañ d'ar gêr kordenn ha botez. A-raok kregiñ gant ar c'hoari, 'vo ret paeañ 5,00 lur. An arc'hant dastumet e-pad an hañv a vo kaset d'ar skolioù brezhoneg.

C'hoarioù all a anavezomp evel hini «Soudarded Breizh-Izel, plouz ! foenn ! plouz ! foenn !» (Arabat eo meskañ an treid) pe c'hoari «Bara-

gwin», ur c'hoari gerioù an hini eo.

Pe marc'hadour-relegoù (pe soubenn) a roio lañs dezhe ?

Trec'h pesketaerien Landrelleg

Aet eo ar maout (pe an eog) gant pesketaerien Landrelleg, Bro-Dreger. Porzh Poulloù-Don ha bae Kêr-Ewan a chomo gant Pleuveuriz. An Aferioù a Vor o deus respontet «nann» da c'houlenn ur promotor a felle dezhañ stouvañ ar bae (400 hektar ennañ evit sevel eoged (somed) amerik-an.

Setu ar pennad-skrid kaset da gazetennoù Bro-Lannuon gant an U.D.B. (kevrennoù Lannuon ha Landreger).

«Goude seizh miz a stourm, kaset en-dro penn-ek ha kalonek, tud Pleuveur-Bodoù o deus bet plijadur da c'houzout e oa, 'benn ar fin, mennoz-burzhodus sevel somoned e bae Pleuveur nemet ur mennoz «diot» hag «ur pezh sotoni» (gwel-out kelaouennoù ar vro d'an 20 a viz eost).

Abaoe deizioù kentañ an afer-se, an Unvaniezh Demokratel Breizh he doa laret, didro, he soñj diwar-benn ar mennoz-se (gwelout ar pennadoù embannet e-barzh Le Peuple Breton ha Pobl Vreizh).

Pennad kaoz gant...

LA BOLLARDIÈRE

P.V. — Peseurt anv reiñ deoc'h, Aotrou pe jeneral ?

L.B. — N'eo ket evel jeneral e labouran bremañ, N'eus kement-se netra d'ober gant va micher ofiser. Diaes eo avat, rak o vezañ m'on bet soudard e-pad tregont vloaz, an dud o deus poan o kompren ec'h on da gentañ-tout un den evelto ha netra ken... Toullañ kaoz gant ur jeneral a zo start-tre evit lod eus ar re a zarempredan en «Education populaire». Eno emañ an dalc'h. Evidon-me, setu dek vloaz m'on kustumet ouzh se, ha ne ran forzh eus an anv a vez lakaet din.

— Perak oc'h aet da vMururoa ?

— N'eo ket diwar skañv on aet eno, evel ma klask tud 'zo lakaat da grediñ. Met diwar brederiañ pell a-gevret gant strolladoù awenet gant ar stourm habask, da lavarout eo gant doareoù stourm a glask chom ken difeuls ha posubl. Labouret am eus kalz dreist-holl gant strollad Orleans. Dibabet hon eus tachenn an taolioù arnod nukleel e Mururoa, evit lakaat an dud da soñjal war gudennoù an Défense nationale, ha pelloc'h c'hoazh ivez war gudennoù ar Stad-mac'hom, ha koustiañs pep hini.

Chañs hon eus bet, ha deut omp a-benn da lakaat an dud da gomz etrezo diwar-se, pa vezont akord pe get. Ur c'hammed kentañ n'eo ken, avat. Bremañ eo, e krog al labour gwirion.

— Daoust hag-eñ eo e-pad brezel Aljeria ez oc'h aet a-du gant paotred ar stourm habask ?

— Nann. Met pell'zo en em santen douget da soñjal evelto. Sellout a raen ouzh an arme evel ma rae Liautey. Gwenderioù a oa en e zoare-gwelout, evel just, ha kalz eus e venozioù a zo diamzeriet, met n'en doa tamm dispri ebet evit kultur ar pobloù estren. Fellout a rae dezhañ kas ar pobloù-se war-raok zoken. Rak o c'harout hag o doujañ a rae. Sede aze ar pezh a oa an arme evidon d'ar c'houlz-se.

Goude on en em gavet paket e griped ar brezel. Met ne welen ket penaos enebiñ ouzh an Nazied gant doareoù stourm difeuls. Da vare ar Rezistañs, ar brezel kuzh, on en em gavet dirak kudenn ar jahinerezh, kudenn ar boureviañ. Gwelet em eus neuze e maki an Ardennes, Alamanted o voureviañ paotred 'zo eus va bagad. N'em boa ket kredet betek eno e oa posupl gwelout seurt traoù. Met komprenet 'm eus ivez ne oa ket se si an Alamanted hepken, rak, ma ne vijen ket bet aze, paotred va maki o dije graet kement all. Forzh penaos, graet eo bet goude, en Aljeria. Ur si denel e oa eta.

Skoet oan bet ivez o welout stad vantrus an Alamagn. Tro Indez-Sina pe an Indochin a zo deut war-lerc'h. Brezeliet am eus eno a-enep ur bobl a zifenne uhelvennadoù heñvel ouzh va re. Mont a ra un arme war-draoñ pa rank ober traoù evel ar re a zo bet graet du-hont. Aet on da Aljeria evit klask diskoulm d'ar gudenn. Ha diskoulmet eo bet ganin, a-benn ar fin, en ur vont kuit eus an arme, evel ouzoc'h.

Met evidon eo e maki an Ardennes eo bet krog-et an traoù da vat. Douetañs ebet war se.

— Evit peseurt abeg emaoch e soñj mont d'al Larzak ?

— Ar memes abeg atav. Ar pezh a gont evidon eo liberiñ pe dieubiñ an den. N'eus met daou hent diragomp, e gwirionez. Pe mont a-du gant

penn ar vazh, ha lavarout ar Frankiz a zo un touell, pe e c'hell mab-den kuitaat e stad. Ret eo neuze gouestlañ hon holl nerzhioù da seveniñ ar palioù-se. Kondisionet omp holl eus an diavaez hag ivez eus an diabarzh. Ret-groñs eo en em liberiñ eus ar c'hoñdisionamantoù-se. Hini ebet en hon touez n'en deus dibabet nag e vrq, nag e yezh, nag e gultur, nag ar sistem ekonomek emañ e-barzh. Rankout a reomp mont en tu-hont eus an holl draoù-se, a-wechoù, evit tizhout ar perzhioù denel nemetken.

Lavaret zo bet da annezidi al Larzak e rankent mont kuit. P'o deus goulennet perak, o deus gwelet ne oa na penn na lost gant ar respontoù graet dezho. Evelse oa bet divizet gant pennoù-bras ha mat pell 'zo. Tud al Larzak o deus nac'h-et eveljust hag emsavet a-enep ar Galloud. En em dieubet o deus p'o deus dibabet stourm. Ha stourm gant doareoù habask ha difeuls. Setu perak on kengred penn-da-benn gante. Mont a ran d'al Larzak dre ma'c'h on un demokrat ha n'on ket evit gouzañv e vefe graet goap ouzh an demokratezh evel-se. Mont a ran ivez evel den hep muiken, hag evel jeneral, na petra 'ta, peogwir emañ aze ivez an Défense nationale e-barzh ar jeu.

— Hag evel Breizhad ?

— Hag evel Breizhad ivez, peogwir eo liammet afer al Larzak ouzh kudenn Okitania ha kudenn Vreizh. Du-hont ivez, ar gouarnamant a ra fae war gwirioù ur bobl vihan. A-benn ar fin, tout an traoù-se a zo ar memes kudenn : hini gwirioù mab-den.

— Peseurt liamm a welit etre Aljeria ha kudenn Vreizh ?

— Atav an hevelep hini... N'ouzon ket hag-eñ eo Breizh ur vro kolonizet, met heñvel a-walc'h eo ouzh se. Sede amañ ur vro n'he deus galloud ebet war hec'h amzer da zont. Tonket vije, hervez lod, da vezañ is-developet da viken. Met kement-se zo bet divizet gant pennoù-bras Paris. Perak e vije Breizh ur vroad barnet evel-se ? N'eus abeg ebet. Ma chomfe ar Vretoned da labourat er gêr e vije tu da vevañ amañ koulz hag e lec'h all.

Etre afer Aljeria ha kudenn Vreizh, n'eus met diforc'hioù a zerez. Pa seller ervat e weler splann eo ar memes tra. Esperañs 'm eus hepken e vo diskoulmet hep rankout implij ar sponterezh.

— Penaos e c'hallfe ar Vretoned ober, d'ho soñj, evit digabestrañ o bro gant doareoù habask ?

— Kavout a ra din en deus labourer ar Bleun-Brug, nevez 'zo, gant doareoù evel-se, evit emskiantekaat ar Vretoned. Pouezus-tre eo. Met skoueripù all a c'hall bezañ. War-lerc'h ar frioù trompet o deus bet ar Vretoned gant ar CELIB, an deputeed aet a-du gant penn ar vazh, Lombard hag all, lakomp e lavarfe arc'hoazh ur milion Vretoned komzoù evel-hen : «N'omp ket otonomisted diskiantet na separatisted kennebeut. Mat eo dimp bezañ Bretoned, Frañsizien, Europiz hag all. Met keit ha ne vo ket lakaet kudenn Vreizh splann dirak an holl e Bro-C'hall hag e Breizh, e nac'himp paeañ 3 % (tri dre gant) eus hon tailhoù !» Un tamm mat a drouz a deufe diwar-se ! Ma ! sede aze ur pimpatrom a stourm-habask. Doareoù all a zo evel just..

— Ha bez' ez eus ur plas, er vuhez a-vremañ,



evit ar yezhoù bihan ?

— Sede aze ur gudenn hag a zo hini ar bed a-bezh. Un tammig e pep lec'h, emañ bremañ ar galloud etre daouarn teknokrated ha na reont foutre-kaer eus talvoudoù mab-den. Emeur bremañ, un tammig e pep lec'h, o klask lazhañ o klask mogañ ar yezhoù hag ar sevenadurioù bihan. Gwir eo, e Breizh, en Okitania, en Amazoni, hag e lec'h all ivez. Ma ! Kement hini a lavar «nann» da sevenadur an Ordinatered (pe «Urzhierzed»), kement hini a lavar «nann» da Sevenadur ar Mekanikoù a wash muioc'h-mui buhez mab-den, a rank stourm evit ar pobloù bihan.

— Deskiñ brezhoneg a c'hallfe bezañ sellet ivez, evel un doare stourm-habask. Petra soñjit eus se ?

— N'em eus ket kalz a amzer er mare-mañ evit deskiñ brezhoneg. Met fellout a ra din hen ober koulskoude. A-bouez-bras eo, a gredan, evit tastaat ouzh an dud a zo en-dro deomp, ha kompren gwelloc'h o c'hudennoù. Soñjal a ran eo kement-se un «nécessité vitale» evidomp-holl en amzer a hirie.

— Ober a rit war-dro an Education populaire. Perak ?

— Ya. Setu dek vloaz e ran war-dro an Education populaire. Da gentañ e soñje din e oa kement-se reiñ kentelioù d'an dud. Kentelioù ekonomiezh pe traoù all. Tamm-ha-tamm avat, on deut da gompren e oa interesant dreist-holl, dre ma lakae an dud da eskemm ideoù, da eskemm menozioù, ha da welout sklaeroc'h er bed en-dro dezho, d'en em anavezout gwelloc'h ivez. E-barzh an Education permanente e tesk ar c'hellenner kement hag ar skoliad. Lakaat ar vuhez da virviñ en-dro deoc'h, sed aze ar pezh a gont. Harpet gant ar Chambre d'agriculture du Morbihan, omp bet o weladenniñ Bro-Danmark gant un ugent peizant bennak. Ma ! Dizbloñ Skolioù-whel ar bobl en Danmark a zo bet estlammus evidomp-holl. Gwelet hon eus aze penaos darn eus hor c'hudennoù diaesañ a zo bet diskoulmet gant an Daniz, tost da gant vloaz 'zo. Estlammus eo bet. Krediñ a ran kalz en efedusted al labour graet e-giz-se.

— Ober a rit war-dro al labourerien divroet ?

— Ya. Goulennet zo bet diganin mont da ren ur gevredigezh anvet «Logement et promotion sociale». Klask a reomp aze skoazellañ ar familhoù Portugaliz hag all a glask tiez da lojañ. Peurvuiañ e teuer a-benn da gaout arc'hant digant

HA SELAOUET HOC'H EUS? 4

N'eus ket keit-se e oa ret furchal pell e-barzh ar staliou a-raok kavout pladennoù brezhonek. Ne veze kavet met merc'hed, koulz lavaret, o kanañ en hor yezh. Zaig, Eliane Pronost, Andrea ar Gouilh a selaouomp c'hoazh gant plijadur, met abaoe un nebeut bloavezhioù eo aet niver ar baotred war grec'h tra ma c'h ae hini ar merc'hed war-draoñ. Kroget zo bet da gentañ da ganañ ar chañsonioù a-wechall. Met gouzout a reomp holl, a bell 'zo, penaos kaerañ perlez ar sevenadur-pobl a zo graet da skediñ en d'ar. N'eus ket a wechall evit kanaouennoù evel Silvestrig, Maro eo ma mestrez pe An hini a garan. Ouzhpenn-se, douget a-walc'h e vefen da grediñ penaos pezhioù evel Maro Pontkalleg pe An alarc'h n'int ket bet biskoazh poblekoc'h eget bremañ. Un arouez a yec'hed hag a fiziañs eta.

Darn a lavar n'eus aze nemet diwezhañ lamm un tantad plouz a-raok mont da ludu. Ha gwir eo n'heller ket derc'hel da vevañ hep krouiñ traoù nevez. Met penaos krouiñ p'emañ ar yezh er stad a ouzomp? Ma! Krediñ a ran koulskoude emomp bremañ war an hent mat, rak pa groger da zañsal en ur ziskanñ traoù evel Bagad ar CRSed, n'eo ket evit chom a-sav a-daol-trumm e-kreiz ar jeu. Pladennoù zo, nevez deuet er-maez a zegas ivez dour d'hor milin.

Menegomp da gentañ Chemins de terre (hentoù douar) gant Alan Stivell. Re all ampartoc'h egedon, a gomzo eus muzik strobiniellus ar bladenn-se. A-walc'h eo diñ saludiñ enni traoù evel Kimiad ha Brezhoneg 'raok. Pismiget zo bet koulskoude abalamour d'ar yezh iskis implijet gant Stivell er ganaouenn-mañ, savet gentañ en he fezh. Ha gwir eo n'eo ket direbech a-grenn. Met sur omp n'eo met kentañ kammed unan n'en deus ket bet ar chañs da sunañ brezhoneg asambles gant laezh e vamm, evel kalz eus e zisprizet! Salv ma redo pelloc'h-pellañ dour ar stivell-se!

Ki du gant Jili Servat a ginnig dimp ivez teir ganaouenn nevez-savet en hor yezh. E-kichen Trugarekadenn e kavomp Son an everien gwad toniet gant Servat war gomzoù bet skrivet gant Ifig Pichon, labourer-douar e Poullaouen. Ra vo selaouet aketus gant an holl ha dreist-holl gant ar re a soñj penaos n'eus ken a vuhez brezhonek war ar maez! Arabat ankounac'haat ivez Gwel-edigezh. Rak ar werz-mañ a zo bet savet penn-da-benn gant Servat e-unan, war un ton iwerzhonat. An dud o deus klevet anezhañ ivez o kanañ Traoñ-an-Dour e-pad an hañv a vo akord ganin. Barzh Ki du ne chomo ket sac'het e poull ar galleg.

Betek-hen, ar Vreizhizel a oa abaf a-walc'h evit pezh a sell ar yezh. N'on ket bet biskoazh evit kompren perak eo chomet ken berr roll oberoù brezhonek Glenmor, hag eñ teodet ken mat e yezh e vro koulskoude.

Un tamm brasoc'h eo, a c'hras Doue, plas ar brezhoneg e-barzh Distro ar Gelted, kentañ pladenenn 33 tro Youenn Gwernig, a zo o paouez resev Priz Morvan Lebesque digant Kevredigezh ar Vretoned diroet e Kemper.

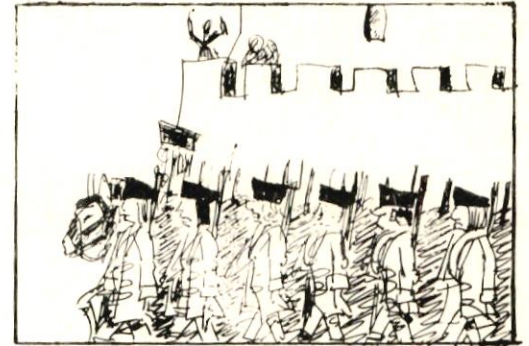
Un tu a-bezh eus ar bladenn-se a zo gouestlet da sonioù graet evit dañsal evel Trizek ha tri-ugent, Ar Bougnouled diwezhañ, pe Gavotenn ar «Joint», Gwin ar C'hallaoued a zo graet ivez, sañset, evit dañsal. Met, am eus aon, e vo ret ijinañ ur c'horoll gouez a c'hiz nevez evit klotañ gant ar c'homzoù... Ret eo din anzav ne blij ket kalz din betek bremañ, ar chañsonioù divyezhek «hanter galleg moitie brezhoneg». Ar-ouezioù a ziskar a weler enno. Gant Ar Bougnouled diwezhañ, Youenn en deus kavet an tu d'o implij evit mad ar stourm, un tammig evel Servat gant e «Bretons typiques» (breizhiz pennskoueriek). Met perak adkregiñ gant Son ar Jistr? Traoù all a zo da besketa e tenzorioù an hengoun, kuit da implij danvez Stivell.

War du all ar bladenn, on bet plijet kalz gant Gwerz an harluad, Bezskrivadur ha muioc'h c'hoazh marteze Gwez. Ne oa met Youenn Gwernig, kizeller-war-goad, evit gallout komz en doare-se eus ar faou, ar c'histin hag an dero emeur ivez oc'h argas diouzh hon douar. En ur glevout anezhañ o tisplegañ e saozneg, What did the French do to their last Bourbon? (Petra 'reas ar C'hallaoued d'o Bourbon diwezhañ?), e hunvreen en ur bladenn all, hollvrezhonek, gant mouezh vreurel Youenn Bras o lav-arout barzhonegoù An toull en nor. Ha dont a raio er-maez un deiz?

Saludomp erfin, a-raok klozañ, pladenn Gweltaz. Met perak an diaoul reiñ un titl gallek dezhi pa n'eus met ur ganaouenn er yezh-se e-barzh. Mantus eo ivez gwelout kement a fazioù brezhonek moulet war ar golo, rak kalz eus ar c'hanaouennoù a zo kaer ha kanet brav-kenan war ar marc'had gant ur Gwenedour a zo en e vleud en e rannyezh koulz hag er yezh unvan. Plijet bras on bet gant Pichon a Lovedan, Ar soudarded zo gwisket e ruz, ha dreist-holl Transocean-Brest. Chañs vat da Weltaz, rak danvez zo ennañ.

Y YANN BER PIRIOU

AR BONEDOU RUZ



D'an 10 a viz mezheven, e ro urzh an Dug de Cheaulnes d'ar soudarded da vont kuit, o vezañ ma oant bet penn-kaoz d'ar strafuilh. Prim a-walc'h e kuitaont Roazhon.



Goude-se, e seblante an traoù sioulaat. Koulskoude, e Breizh-Izel ez ae war washaat kounnar al labourerien-douar. D'ar 4 a viz gouere 1675, e rank an Dug de Cheaulnes partial.



E-keit-se, ec'h adkroger gant ar choloni. D'ar merc'her 17 a viz gouere, ez eo aloubet ar Palez gant ur vandennad tud, o huchal a-enep d'ar Paper-timbr.



An dugez de Cheaulnes, un deiz m'edo o treuziñ ar straed gant he c'harroñs, a voe goulennet diganti reiñ un anv d'ar bugel. Ha digoret ganti an norig, e voe stlapet ur c'hazh krevet war he barlenn. Kement-se a gousto ker da Roazhoniz.

(DA VEZAÑ KENDALCHET)

E. KERVELLA - F. KERRAIN.

SKOAZELLIT POBL VREIZH

Skoazellit Pobl Vreizh hag ar stourm evit hor yezh en ur gas ho profoù da :

«POBL VREIZH» K.R.P. 2746-79 Roazhon.

Eil listenn	
F.K. Lannuon	10,00
Cochevelou Alan	485,00
L.P. Lannuon	4,00
G.L. Brest	4,00
Kevrenn Gwengamp	100,00

Dizantv Kemper	2,50
Dizantv an Oriant	9,93
R.L.D. Argenteuil	7,00
E.P. Marly-le-Roi	5,00
C.M. Landreger	15,00
H.B. Lanveur	5,00
B.M. Plistin	4,00

Hollad an eil listenn . . . 651,43

Diwar al listenn gentañ . . . 226,00

En holl* . . . 877,43 F.

UR BOBL GWASKET : HINI BRO-IRAN

(kendalc'h)

Ker Teheran : tud paour ha tud pinvidik



Nevez 'zo ez eus bet prenet gant Bro-Iran evit tri miliard a zollarou ; Persepolis en devoa kous-tet un hanter-miliard ; diouzh gwelout, ne seblant ket bezañ treut an arc'hant er vro. Pinvidik eo ar vro en gwirionez, pe e c'hellfe bezañ, ma ne vije lakaet he holl beadra da dalvezout, ma vije graet an toullad gwelladurioù a zo ret.

Koulskoude, e chom izel-tre barr-bevañ Iraniz. Ma vefe lodennet, ingal, an archant etre an dud, en dije 350 dollar pep hini da zispign bep bloaz (e-keñver 4200 en U.S.A., 2460 e Frañs, 580 e Meksik ha 460 e Mongolia). Spontus eo pa soñjer e vez perc'hennet 90 % eus ar madoù gant 3 pe 4 % eus an dud. An dud-se, evel just, zo o chom e Teheran, ar gêrbenn, pe er-maez ar vro. Stad yec'hed an dud n'eo ket gwall-vat kennebeut. Gouzañv a reont ur bern kleñvedoù ha n'int ket aes da bareañ, rak n'eo ket solut Iraniz, dre ma n'o deus ket a-walc'h da zebriñ (2200 kalorienn bemdez, e-keñver ouzhpenn 2700 e Frañs pe en U.S.A.). E kornioù 'zo, memes, e varv an dud c'hoazh gant an naon pe ar sec'hed. Beloutchiz, da skouer, a vev, an darnvuiañ eus ar bloaz, diwar gwrizioù pe mein (eskern) datez. E Meliabad, e tebr ar beizanted plouz trempet en dour. Ouzhpenn-se, n'eus nemet ur medisin evit

KOUMANANTIT DA



ANV
ANV-BADEZ
CHOMLEC'H

a gas e goumanant boutin : 6 F (1)

skoazell : adalek 15 F (1)

Amañ an arc'hant dre chekenn-bost (1)

mandat-lizher (1)

chekenn-bank (1)

(1) diverkit ar gerioù na servijont ket.

K.R.P. RENNES 2746-79

22 509 a dud. Ha nec'h ay ket an traoù war wellaat, a-hervez, peogwir n'eus bet kinniget er pevare plañ nemet 13,8 miliard a rialioù (mon-eiz ar vro) evit ar yec'hed, e-keñver 80,4 miliard evit an arme.

Evel kant vloaz 'zo amañ, e vez lakaet ar vugale vihan da labourat. An hanter eus ar vugale eus seizh da bevarzek vloaz zo ret dezhe labourat e labouradegoù pe stalioù-labour. 300 000 bugel a labour dek eurvezh bemdez (evit pevar real) d'ober an tapisoù persat brudet. N'eo ket souezhus neuze ne vije nemet 20 % eus an dud barr-ek da lenn ha da skrivañ !

Ha petra eo sistem politikel ar vro ? Hervez ar goñstutusion, e vefe heñvel a-walc'h ouzh hini Bro-Saoz, gant ur roue hag ur parlamant. Met, en gwirionez, ar Shah eo ar mestr nemetañ, rak ar strolladoù politikel ha n'int ket a-du gantañ a vez berzet (pe : difennet). Da skouer, n'eus ket droed da vezañ komunour (komunist). Ar c'hazetennoù ivez a zo penn-da-benn dindan troad ar Savak (polis kuzh ar Shah).

Gwelet e vez neuze ec'h eo Pobl Iran ur bobl paour-razh, sunet gant un toullad tud pinvidik-mor ha renet gant un diktator.

(da vezañ kendalc'het)

LEVRIOU BREZHONEG TI ERWAN MOREAU

15, plasenn an Iliz-Veur

22 - LANDREGER

Pg : 20-32-76

pac'hel. Met ret e vez ober a bep seurt. Pa vez tud o veuziñ dirak ho taoulagad, eo ret-mat lammat e-barzh an dour evit klask o sovetaat, zoken ma ne glot ket mat atav gant an ideologiezh. Un afer a genvreurezh denel eo, ha setu holl. Met kement-se na vir ket ouzhimp da glask ivez un hent war dachenn an ideologiezh.

Komzoù dastumet ha troet gant E. de Saint-Laurent ha Y.-B. Piriou.

Pour ha trinchin

Ar mil lur-mañ, ma fellfe dezho mont betek Brest, a dalvezo d'ober ur c'houmanant evit ar bloaz.

Ha kemerit vakañsoù, paotred !

Prenet em boa, o tremen e Kemper, an niverenn 42. Souezhet e oan ! Ur gazetenn vrezhonek gwerzhet gant tud yaouank, hegarat ha c'hoarzh-us hag a gomze brezhoneg gwelloc'h egedon ! Kuitaet em eus ar vro abaoe pell 'zo. Ha den ebet da gomz ganin va yezh. Ha den ebet da gomz ganin diwar-benn va bro. Soñjal a raen e-giz-se, pa welen ar baotred-se war ar blasenn o komz brezhoneg ken mat. Ret e vo din adkregiñ gant va yezh ha gant va bro. Ret eo din.

Pa vin pinvidikoc'h, e kasin deoc'h ur c'houmanant pemzek lur pe muioc'h (pinvidik dre arc'hant, rak a-hend-all on pinvidik-tre...)

Kalz a boan am eus evit lenn ho gazetenn (micherour on dre va micher). Met dizale e lennin kenkoulz hag un eskob (daoust hag a zo eskibien e-touez tud an U.D.B... eskibien voutineler).

Ha kemerit vakañsoù, paotred !

Kenavo.

Guervenou, Dieppe

HAG A-NEVEZ ER VRO Kendalc'h p.2

N'eus douetañs ebet, votadegoù kantonel da zont ha stad risklus ar peskedigoù a c'hortoz, mall warne, en tu-hont d'ar Goesnon, ar mare da dañva dour Mor-Breizh, o deus roet lañs d'ur mennoz nevez. Trouz 'zo bremañ eus ur mager-ehz-somoned a vefe lec'hiet penn-da-benn e Pleuveur, da larout ul lenn-vor a gant hektar etre Enez-Aganton hag Enez-Losket.

Seblantout a ra ar mennoz nevez-se bezañ dispar evit ar pevar ti-bank prest da gaout o lod er gounid da zont.

Disheñvel eo son ar c'hloc'h gant tud ar vro. Ar wech-mañ, gwir eo, posupl vo dezhe kemer perzh er studiadennoù kentañ. Bez' e vo gante tud a bouez d'o difenn (kuzul-kêr, sindikad CFDT an dud a vor, hag all). Ret e vo d'ar CNEXO, d'ar COB, d'an ISTPM hag all, studiañ a-dost ar mennoz nevez, met petra a chomo da boent an tennañ-gounit ? da zerc'hel soñj eus an distro paket gant pesketaerien Plougouskan. Un dra all a zo da larout ivez, hemañ : diazezañ ar sevel-pesked e Breizh nemet war ar somoned 'vefe ur fazi bras hag un dañjer.

A-dal d'ar bruzunachoù kinniget dimp gant ar sistem o ren, un dra vat eo dimp degas da soñj penaos e welomp-ni ar sevel-pesked dre vras :

- 1) Arabat eo laerezh ar Vretoned ;
- 2) Pas gant n'eus forzh piv ;
- 3) Pas n'eus forzh penaos ;
- 4) Pas n'eus forzh pelec'h.

Afer somon Bro-Dreger a ziskouez, a-nevez, pegen ret eo da labourerien hor bro stourm asambles ha gant urzh, e sell kaout un nerzh politikel, daoust pegen dister e c'hellfe bezañ, dre harp ur vodadeg (asamblez) vreton, dilennet gant holl dud ar vro, hag he yalc'h dezhi hec'h-unan.

PENNAD-KAOZ gant La Bollardière

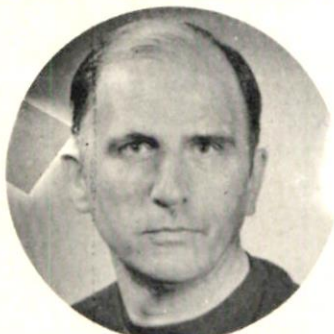
Kendalc'h paj.3

ar gouarnamant. Tammigoù hepken evel just. Met adalek ma vez klasket diskoulmoù bras d'ar gudenn, ne resever aluzen ebet ken. Arabat eo, evit lod, diskouez ar c'hudennoù evel m'emañ. Evel just, va labour aze n'eo ket ul labour dis-

AR VOTADEG-KANTON

Setu amañ da heul fotoioù hon c'handidated evit ar votadeg - kanton, gant un toullad disklêriadurioù diwar-benn pep hini anezhe. Unan anezhe, Etienne de Saint-Laurent, en deus kaset dimp ur pennad-skrid klokoc'h. M'ho peus c'hoant da c'hout hiroc'h diwar-benn ar re all, prenit niverenn 119 hon c'hazetenn c'hallek, «Le Peuple Breton».

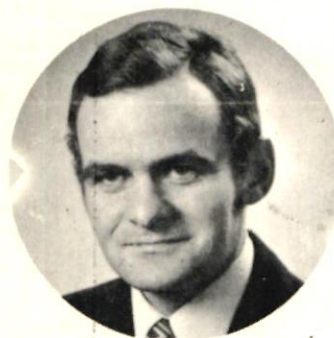
AN ORIENT



Joël GUEGAN

39 bloaz eo Joël GUEGAN. Dimezet eo ha kuzulier-kêr eo en Orient. Ezel eus Burev-kreiz U.D.B. ha karget eus an aferioù-diavaez.

BREST



René L'HOSTIS

30 bloaz eo René L'HOSTIS. Paotr yaouank eo. Micherour eo e Brest. Ezel eo eus Burev-kreiz U.D.B. ha karget eus an aferioù-diabarzh. E miz meurzh 1973, evit ar votadeg-vras, e oa en em ginniget en anv hon strollad e kêr Brest.

KASTELL-PAOL



Yves ILVOAS

24 bloaz eo Yves ILVOAS. Oc'h echuiñ e studi-ou emañ, evit bezañ medisin. Paotr yaouank eo. Teñzorier kevrenn Montroulez U.D.B. eo.

AN NAONED



Aldrig RUSSON

51 bloaz eo Aldrig RUSSON. Dimezet eo. Kelenner eo e skol La Gaudinière e Naoned. Abaoe dek vloaz, e kelenn brezhoneg, d'an noz, evit ur bennozh Doue.

PLOUZANE



Paul LE BRAS

34 bloaz eo Paul Le BRAS. Dimezet eo ha pevar bugel en deus. Kelenner war ar galleg hag ar brezhoneg eo e lise Kerichen, Brest. Bet e oa supleant René L'HOSTIS e Brest, e-doug ar votadeg-vras, e miz meurzh 1973.

ROAZHON



Jean-Pierre LETORT

29 bloaz eo Jean-Pierre LETORT. Dimezet eo ha daou vugel en deus. Kelenner eo e lise Bréquigny, Roazhon. Bet e oa supleant hon c'hamarad DAVID e Roazhon, e-doug ar votadeg vras, e miz meurzh 1973.

AN NAONED



Alain TASSEL

20 vloaz eo Alain TASSEL. Paotr yaouank eo. Labourat a ra er P.T.T. en Naoned. Bet e oa e penn kevrenn Naoned U.D.B. Ezel eus kuzulren U.D.B. eo.

E miz meurzh 1973, evit ar votadeg-vras, e oa en em ginniget en anv hon strollad e kêr Naoned.

PLISTIN



Etienne de SAINT-LAURENT

E. de Saint-Laurent a zo bet ganet e Roazhon e 1934, en ur familh e-lec'h e oa dija eizh bugel. Ne oa met pemp bloaz pa varvas e dad. Tremena reas Etienne e vloavezhioù kentañ e Plistin. Met e 1942, e vamm a voe arestet gant an Nazied ha kaset, evel ur bern re all, en ur c'hamp-bac'h, e Bro-Alamagn. Mervel a reas eno, evel ur bern re all ivez.

Ober a reas Etienne e studioù e Roazhon, evit dont da vezañ kelenner war ar galleg. War-lerc'h e servij, ec'h eas d'ober skol e-pad tri bloaz e Oran (Aljeria), ha goude-se c'hwec'h vloaz e Senegal.

Eno eo e komprenas da vat petra 'oa ar c'holonialism (pe trevadennouriezh) a wask ur bern poblou en Afrik. Dont a reas da gompren e oa ur bern traoù heñvel etre stad al labourerien du-hont hag amañ, e Breizh. Eno eo, ivez, en em lakeas evit mat da zeskiñ brezhoneg, yezh tud e vro. Kelenn a ra bremañ e lise Landreger.

Abaoe m'eo distroet e Bro-Dreger, gant e wreg hag e zaou vab, emañ o labourat gant paotred an U.D.B., evit ma c'hell ar Vretoned chom da vevañ er gêr, en ur Vreizh socialist, disammet diouzh bec'h ar kapitalisted.